

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus XXIII. De modo acquirendi Dominum per Præscriptionem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

mo eam tibi acquirendi, & quidem si id facias bonâ fide solum teneris restituere Domino in quantum ex permutatione factus es ditior, si malâ fide, teneris ad rem & omne damnum emergens, si mixtio facta est calu vel mutuo consensu vel ita ut res mixtæ discerni & separari possint, nulla fit

dominii translatio sed singulis competit actio in rem arbitrio iudicis discernenda. *Instit. de rerum divis.* idem est si rem alienam misceas tuæ cum animo non acquirendi dominium, ut si frumentum tuæ custodiæ commissum ut melius conservetur misceas tuo. *Lug. Sporr. L. c.*

CASUS XXIII.

De modo acquirendi dominium per præscriptionem.

C Anutus ex hereditate, donatione, emptione varia bona & jura possidet, querit, an titulo præscriptionis in conscientia retinere possit. 1. 2. 3.

Res sacras, jus decimandi, & immunitatem à decimis. 4. Res communes, publicas. 5. Furtivas apud defunctum depositas. 6. Quid de actibus mera facultatis. 7. Aut de jure redimendi pignus vel rem venditam. 8. De obligatione obedientie. 9. Quid si servit vel dubitavit an res esset aliena vel retinuit rem animo inquirendi vel adhuc dubitet factâ inquisitione. 10. 11. Quid si antecessor bonâ fide possedit vel de hoc sit dubium. 12. Quid si habeat malam fidem respectu proprietatis, non respectu ususfructus, aut ab initio habeat malam ex post bonam fidem vel econtra. 13. Quid de servitute rusticâ & urbanâ. 14. Quid de debito personali ex mutuo vel empto. 15. Quid si intervenit error juris, v.g. R. D. fansen Pars I.

40. annis bonâ fide possedit bona Ecclesie sine consensu capituli empta. 16. Qualiter noceat vel profit bona aut mala fides antecessoris. 17. 18. 19. 20. Quid si desit titulus. 21. 22. Aut possessio civilis vel naturalis vel non possit probari possessio intermedia. 23. Quid de tempore possessionis mobilium & immobilium rerum ad pupillos vel Ecclesiam spectantium. 24. 25. 26. Quid de possessione immemoriali ejusque probatione. 27. Quid de bonis fisco incorporatis, denunciatis, commissis. 28. Quid de præscriptione delictorum. 29. Quid de præscriptione dormiente. 30. Aut interrupta. 31. Pro resolut.

QUÆR. I. Quid sit præscriptio & anteneat in foro conscientie? I.

R. I. Præscriptio est acquisitio juris vel dominii per possessionem bonâ fide cum titulo tempore debito continuatam, ita quoad rem omnes. In rigore differt ab usucapione, sicut effe-

R

effe-

effectus à causa, hinc tamen pro eodem fere accipiuntur.

2. §. II. Præscriptio non tantum in foro externo locum habet, ita ut completâ præscriptione, repetenti rem suam negetur actio seu non audiatur in iudicio, sed etiam in foro interno conscientie, ita ut qui rem vel jus alterius per tempus à lege definitum cum bona fide & titulo possedit, verum ejus acquisiverit dominium possitque turâ conscientiam retinere, aut si ad alium devenerit vel priori Domino per errorem restituta fuerit, eam tanquam suam repetere & à quocunque possessore vindicare valeat; est communis cum D. Thom. quodl. 12. a. 25. Scotus in 4. dist. 15. q. 2. a. 2. Sylv. Molin. Less. Lug. Haun. t. 5. n. 164. Herman. Thes. 25. Pyrbing, Schmaltzgrüber, Engel, Krimmer in L. 2. decret. tit. 26. contra paucos qui vel absolutè negant vel cum Medina saltem requirunt culpabilem negligentiam prioris domini. vel cum Barth. Bald. Covarruv. Felin. de præsc. n. 5. admittunt præscribi dominium utile, non verò directum, Probatum 1mo. Lex dicitur rerum Domina potestque ex justa & publica causa uni jus adimere & transferre in alium, ut facit in jure alluvionis & jure belli C. licet adeo §. 1. Leg. 30. §. ult. ff. de acquir. rerum. dom. est autem justa & publica causa transferendi per præscriptionem dominium directum & utile, ne incerta sint semper rerum dominia. L. 1. ff. de usuc. ut

evitentur infinitæ lites L. ult. ff. pro suo; ut quietentur conscientie possidentium L. cum notissimi Cod. de præscript. 30. vel 40. ann. item ut homines cautiores fiant; ergo. Probatum 2do. Jus Canonicum quod præcipue salutem animarum considerat multis locis approbat præscriptionem, ut C. novit 12. de jud. c. 2. de constit. in 6. & C. fin. de præscript. reprobat solam præscriptionem cum mala fide, utpote quæ habet adjunctum peccatum; ergo supponit præscriptionem cum bona fide à peccato & restitutione immunem esse.

Dices 1mo: Nemo debet locupletari cum alterius injuria & jactura reg. 48. in 6. Sed hoc fit in præscriptione, quæ dominium rei à vero Domino transfert in tertium; ergo. §. N. min. Nam regula tantum vetat ne quis injustè & privatâ autoritate locupletetur cum alterius damno, non autem prohibet locupletationem justam quæ fit autoritate rei-publicæ & legum.

Dices 2. Lex pœnalis nitens præsumptione falsa non obligat in conscientia, sed talis est lex præscriptionis quæ fundat se in negligentia Domini quæ sæpe non intercurrit sed sola ignorantia, ergo; Conf. Si iudex tibi adjudicet rem quam postea certò cognoscis esse alienam, teneris eam in conscientia restituere, ergo à pari, si lex præscriptionis tibi rem aliquam addicat, si certò rescias esse alienam obligaris & hanc restituere. §. N. min.

min. Lex præscriptionis præcipue non intendit poenam negligentiae sed quietem publicam & cessationem litium. *Ad Conf. n. C.* Judex non confert jus sed tantum declarat quis videatur habere jus, lex præscriptionis confert jus.

3. Dices 3to: Leges præscriptionis intendunt præcipue quietem publicam seu finem litium, sed hunc finem obtinent, si elapso præscriptionis tempore in foro externo Dominus rei non audiatur, quamvis in foro interno maneat obligatio restituendi ergo: *Conf. 1.* Leges ad amputandas lites etiam statuunt, ut defraudans infra dimidium non possit conveniri in foro externo, nihilominus manet obligatio restituendi in foro interno, ergo à pari hic. *Conf. 2. Novella 9.* Præscriptionem vocat improbum subsidium, impiam temporis allegationem. 2. Leges non tantum, finem litium intendunt sed etiam quietem conscientiarum, quæ haberi non potest nisi præscriptio in foro conscientiae transferat dominium. *Ad Conf. 1. n. C.* Leges non approbant læsionem infra dimidium tanquam justum titulum acquirendi rem alienam, sed tantum non concedunt contra lædentem actionem in foro externo ne multiplicentur lites, econtra leges tam Canonicae quam civiles præscriptionem approbant dicuntque per eam rei alienae dominium acquiri, ideoque licite retineri posse. *Nov. cit.* loquitur de præ-

scriptione mala fidei, quam homines iniqui contra Ecclesias perperam allegabant.

QUÆR. II. Quæ sint conditiones requisitæ ad legitimam præscriptionem? 4

2. Sunt 4. Res apta præscribi, bona fides, justus titulus & possessio per tempus à legibus definitum continuata.

Quoad res aptas præscribi sciendum est omnes præscribi posse, nisi à jure specialiter prohibeantur, prohibentur autem seqq. 1. Res sacrae, Monasteria, Ecclesiae, calices, jura spiritualia, puta jus cognoscendi & judicandi causas Ecclesiasticas, jus beneficia conferendi, jus decimandi, &c. quæ sicut de jure Canonico non possunt à Laicis possideri, sic nec ab iis præscribi C. *Causam 7.* de præscript. nam sine possessione præscriptio non procedit, *reg. 3. in 6.* Possunt tamen à laicis præscribi ipsæ res decimales seu bona Ecclesiae non spiritualia, imò & immunitas à solvendis decimis cum titulo tempore 40. annorum, sine titulo tempore immemoriali, ut docet communis cum *Covarruv. Var. resol. L. 1. c. 17. n. 10. Krimer n. 2299.* 2. Præscribi non possunt res communes & publicæ, ut forum, via, plateæ, pontes, *L. 9. ff. de usuc.* Ratio est, quia nemo privatus ea potest possidere quia sunt omnium; neque liber homo præscribi potest ut fiat servus etsi cum quis bonâ fide ut servum emerit, cit.

R. 2

L. 9.

L. 9. neque hæreditas nondum di-
 visa, quia manet communis & pos-
 sidens non suo sed omnium cohære-
 dum vel sociorum nomine possidet
 6. *Schmalz 9. 3.* Res furtivæ vel im-
 mobiles vi possessæ neque à fure vel
 invasore, neque à tertio quodam
 usucapi possunt antequam à vitio fur-
 ti vel violentiâ purgatæ fuerint, pur-
 gantur autem dupliciter vel per lap-
 sum 30. vel 40. annorum, vel per hoc
 quòd in manus Domini denuo re-
 versæ fuerint. *L. 3. § 4. C. de præ-*
script. 30. § 40. ann. Unde infert
 Engel, res mobiles rarò præscribi per
 triennium; cum enim à primo deten-
 tore ordinariè malâ fide alienentur,
 eo ipso vitio furti afficiuntur, nisi in
 Casu quo hæres apud defunctum res
 depositas commodatas vel locatas
 tanquam res defuncti bonâ fide ap-
 prehenderit & alienarit, tunc enim
 accipiens eas tempore ordinario
 præscribere poterit, non verò ipse
 hæres, quia hic repræsentat eandem
 cum defuncto personam, sicut ergo
 iste defectu possessionis ea præscribere
 non poterat, sic nec hæres. 4. Non
 7. procedit præscriptio in rebus vel
 actibus meræ facultatis, id est talibus,
 quæ homines citra ullam obligatio-
 nem vel conventionem pro arbitrio
 suo facere solent vel omittere, nisi
 quis ab exercitio ejusmodi actuum
 fuerit prohibitus, & prohibitioni ac-
 quieverit, tunc enim censetur in qua-
 si possessione, se autem in putativâ
 obligatione constituisse. *Covarr.*

Gaill. L. 1. obs. 18. n. 4. Unde si quot
 annis Ecclesiæ vel hospitali cuidam
 certam pecuniæ quantitatem vel ali-
 menta donasti, cogi non potes ut
 imposterum dones *c. 61. Caus. 16.*
q. 1. similiter licet Monachi ex alieno
 Monasterio Abbatem longissimo
 tempore elegerint, nequeunt tamen
 sub titulo consuetudinis vel præ-
 scriptionis ad hujusmodi electionem
 imposterum continuandam com-
 pelli *C. Abbate 25. de V. S.* item si
 nunquam domum tuam altius ædifi-
 caveris, vel molendinum collapsum
 restauraveris, non erit contra te præ-
 scriptum quin pro libitu id facias, nisi
 alius te prohibuerit, & tu prohibi-
 tioni acquieveris, *Pyrrhin. 9. nu. 16.*
 quæ omnia etiam locum habent in
 iis quæ ex pacto sunt liberæ faculta-
 tis, veluti in pacto de retrovendendo
 seu redimendo quandocunque
 placuerit, ita ut nec in his admitta-
 tur præscriptio, cum adsit scientia ju-
 ris alieni & mala fides in præscribere
 volente *Gaill. sup.* ubi hanc senten-
 tiam dicit in Camera Imperiali esse
 receptam; idem communiter cen-
 sent DD. de jure luendi pignus, ita
 ut debitor nullâ præscriptione impe-
 diatur, quominus oblatâ pecuniâ
 pignus repetere possit, tum quia
 creditor non possidet pignus ut suum,
 tum quia in potestate debitoris si-
 tum est pignus datum quandocun-
 que voluerit solutione debiti redi-
 mere *Gaill. l. c. Mysing. Cent. 6.*
observ. 70. n. 20. sibi: Non admitti-

9.

tur præscriptio contra obedientiam & visitationem c. 12. § 16. h. t. Intellige *extinctivè*, ita ut jus visitandi & exigendi obedientiam penitus extinguatur, seu penes nullum permaneat, ne homines fiant acephali sine capite, sicut locustæ, ut ait *Eng. n. 7.* Cæterum obedientia & jus visitandi, instituendi & destituendi clericos uti & cætera jura Episcopalia *translativè* præscribi & ab uno Superiore in alium v. g. ab Episcopo ad Prælatum inferiorem transferri possunt; *Abbas hic n. 15. Pyrrh. n. 21. Kriemer à n. 2213. Schmalzgr. n. 52. 6.* Qualiter præscribi non possint limites Provinciarum, Diœcesium, Parochiarum vid. apud AA. cit. quia hæc magis Canonistas quàm Theologos concernunt.

10. QUÆR. III. Quid circa bonam fidem ad præscriptionem requisitam?

R. Tenenda esse sequentia: 1. *bona fides* est credulitas, quâ quis ex causa saltem probabili, sibi rationabiliter persuadet rem quam possidere incipit esse suam vel non alienam. 2. Certum est, quod possessor malæ fidei qui scit vel credit rem esse alienam nullo tempore nequidem immemoriali præscribat *Reg. 2. in 6. c. fin. h. t.* ubi dicitur: *quoniam omne quod non ex fide est, peccatum est; Synodali judicio definimus, ut nulla valeat sine bona fide præscriptio tam canonica quàm civilis, cum generaliter omni constitutioni & consuetudini sit dero-*

gandum, quæ absque peccato mortali non potest observari, unde oportet, qui præscribit in nulla temporis parte habeat rei aliena conscientiam. Quibus verbis corrigitur jus civile, quod solum initio præscriptionis bonam fidem requirit, ita ut mala fides ex post superveniens non officiat, imò in præscriptione 30. vel 40. annorum simpliciter malam fidem admittebat per l. 3. § seq. de præscrip. 30. vel 40. ann. 3. Qui cum dubio an res sit sua vel aliena, absolutè possidere incipit, peccat, ideoque habet malam fidem, & præscriptionem inchoare non potest, si incipiat possidere, animo inquirendi & reddendi rem Domino, casu quo comperiat esse alienam non peccat, hæc tamen possessio non sufficit ad præscribendum, quia si res fuit aliena, noluit eam possidere ut suam, si autem fuit sua non indigebat præscriptione *Covar. Molin. Les. Lug. d. 7. n. 22.*

4. Si de re jam bonâ fide possessâ incipiat dubitare, tenetur inquirere, & si post adhibitam moralem diligentiam dubium vincere non possit, licet rem retineret, quia in dubio melior est conditio possidentis, per consequens possessionem & præscriptionem bonâ fide continuat; si post adhibitam diligentiam adhuc dubitet, probabiliter pergat præscribere, nam quamvis peccet retinendo rem conscientia præctice dubiâ, quia tamen revera non est obligatio restituendi, non est ratio cur cesset præ-

R 3

scriptio

scriptio magis, quam si quis derinet rem animo iuperbo vel conditionato non restituendi, etiamsi sciret esse alienam, quam tamen nunc certo credit esse suam. *Eng. n. 14. communior tamen eua. Lugo n. 13. Lesf. c. 6. n. 13. Pyrrh. n. 58.* dicit tunc impediti præscriptionem, quia *c. fin. cit. derogat omni præscriptioni, quæ absque peccato mortali non potest observari. 5.* In dubio regulariter præsumendum est aliquem bonâ fide possedisse, nisi contrarium probetur, quia delictum non facile præsumi debet *Gloss. in c. diligenti 17. h. t. Idque verum est etiamsi absque titulo possideat, nisi contra jus commune rei possessionem acquisierit & possessionis suæ causam ac titulum alium afferre nequeat quàm quòd longo tempore pacificè possederit Covarr. Abbas n. 14. § 15. Laym. c. 8. n. 10. Pyrrh. n. 48. Dicast. d. 10. n. 195. Schmalzlg. n. 80. 6.* Si prior possessor à quo rem donatione, permutatione, emptione accepisti, bonâ fide possedit, tu autem ab initio dubites, teneris inquirere; si verò factâ inquisitione dubium resolvere non possis, licitè pergis possidere, quia succedis in jus tui antecessoris, qui suborto dubio licitè poterat continuare possessionem, ergo & tu; nam non simpliciter possessionem incipis, sed continuas ab alio bonâ fide ceptam neque alterius delictum in dubio præsumere debes *Lugo n. 64. 7.* Si habeas malam fidem respectu pro-

prietatis fundi, bonam autem fidem respectu ususfructus, poteris præscribere ut ususfructum *Lugo n. 28.* Si ab initio habuisti malam fidem, ex post autem superveniat bona fides, à tempore bonæ fidei incipis præscribere, colligitur ex *Reg. jur. 36. in 6. pro possessore habetur, qui dolo desit possidere. 8.* Libertas à servitute rustica quâ obligor ad aliquid patiendum v. g. ut quis eat per meum agrum, utatur meo puteo, præscribi potest cum scientia juris alieni, quia, cum non tenear proximum monere, ut utatur jure suo, possum absque peccato tacere, & suo tempore præscribere, econtra ut præscribam libertatem à servitute urbana requiritur ignorantia invincibilis juris alterius, quia debet intervenire actus, quo agam contra jus alienum, v. g. debeo contra jus vicini facere prospectum in ipso hortum vel stillicidium, in ejus tectum, quod si agam scienter, facio ei injuriam & procedo malâ fide *Laym. n. 12. Eng. n. 18. 9.* Ad præscribendam libertatem à debito personali v. g. mutui etiam requiritur bona fides seu ignorantia juris alieni, quâ quis credat se nihil debere, quia v. g. debitum putat esse solum vel condonatum vel memoriâ excidit, si sciat esse debitum nullo unquam tempore præscribet. *Felin. Molin. d. 66. n. 5. Lesf. c. 6. n. 19. Covarr. Mynf. cent. 4. obs. 6. Gasill. l. 2. obs. 18. n. 17. Barbos. in coll. ad c. fin. h. t. Pirh. n. 51. Haun. n. 91. Schmalzlg. cum aliis n.*

62. contra Vasquez & alios. Prob. 1. Qui habet conscientiam rei alienæ non præscribit *c. fin. h. t.* sed talis debitor habet conscientiam rei alienæ, ergo. 2. Qui scienter derinet rem alienam nunquam præscribit, etiam si Dominus rem suam non reperat, ergo similiter qui scienter est alteri obligatus ex mutuo vel alio contractu. 3. Debitor conscius debiti vel habet animum solvendi casu quo debitum exigatur vel non, si habet, jam non possidet jus activum creditoris tanquam suum, consequenter nec est in conditione jus illud præscribendi, cum sine possessione non currat præscriptio *c. 3. de reg. jur. in 6.* Si non habet animum solvendi est in mala fide Theologica seu peccato, cum quo non subsistit præscriptio.

Dices 1. Debitor habet animum solvendi debitum, si creditor exigat intra tempus à jure præscriptum, sin minus vult retinere ut suum, ergo jus creditoris verè possidet nec est in mala fide Theologica, quia non obligatur solvere, antequam debitum exigatur, ut ex praxi notum est, ergo. 2. Jura volunt omnem actionem lapsu 30. annorum extinguere *L. sicut 9. L. omnes 4. cod. de præscript. 30. ann.* Ergo etiam actio ad debitum extinguitur seu præscribitur lapsu 30. annorum. *q. n. c.* Si hoc sufficit, ergo etiam depositarius vel precariò utens re alienà præscribet, quia nec vult, nec tenetur rem depositam vel precariam restituere antequam alter

exigat. Deinde vel debitor ante lapsum 30. ann. debitum retinet ut suum, & tunc peccat & est in mala fide, vel non retinet ut suum & non possidet. Ad 2. Jura ad summum volunt, pro foro externo extinguere omnem actionem lapsu 30. annorum, hoc est non amplius audiri in judicio, non autem volunt præscribi vel transferri dominium rei alienæ scienter possessæ. 10. Ignorantia seu error facti non obstat præscriptioni, neque ignorantia juris dubii vel controverſi, bene tamen ignorantia juris clari etiam si sit invincibilis, quia hæc causat malam fidem non theologice, sed fictione juris, ut apertè habetur *L. 4. 7. 8. ff. de jur. & facti ignor. L. 31. de usucap.* adeo ut nec in conscientia præscriptionis jure quis uti possit, nisi sit persona, in qua toleratur ignorantia juris ut minorennis, miles, fœmina, rusticus non habens consultorem *Molin. Eng. Pirh. L. c. Kriemer à n. 235 & plures apud Schmalz. n. 67.* Hinc qui emit bona Ecclesiæ sine consensu Capituli etsi invincibiliter putet hunc consensum non requiri præscribit, in possessione tamen longissimi temporis consensus & alia necessaria præsumuntur intervenisse, nisi doceatur contrarium. Ratio est: quia præscriptio jure humano introducta est, ergo locum non habet, ubi jus prohibet, sed prohibet cum ignorantia juris clari, ergo. Oppositum tamen sustinet *Andr. Rath de usuc. c. 12. assert. 43. & probabile dicit Less.*

Lesf. Palao. Haun. probatque Lug. n. 37. Quia jura præsumunt ignorantiam juris clari conjunctam esse cum peccato, si ergo revera conjuncta non sit, præscriptionem non impedit, imò ignorantiam juris clari in sola præscriptione ordinarii non verò longissimi temporis 30. vel 40. annorum locum habere docent *Covarr.*

Lesf. Haun. n. 203. Rob. König hic n. 37. Quia ad præscriptionem longissimi temporis jus civile admittit malam fidem, de jure Can. tantum excluditur illa mala fides, quæ peccatum est, sed invincibilis ignorantia juris clari non est peccatum. Oppositum docent *Engel n. 15. Krimer n. 2354.* Quia jura simpliciter dicunt errorem juris ad usucapionem non prodèsse, & quamvis ignorantia juris clari non sit peccatum seu mala fides Theologica, est tamen mala fides juridica seu interpretatione juris,

17. utraque sententia est probabilis, 10. Bona fides antecessoris in tantum prodest successoribus bonæ fidei, ut tempus antecessoris ad suam præscriptionem computare possit, v. g. emisti fundum per 5. annos bonâ fide à venditore possessum, si tu similiter per 5. annos bona fide possideas, complevisi præscriptionem longi temporis, idque sive sit successor universalis seu hæres, sive particularis ex emptione, donato, legato. §. 7. & 8. *inst. de suc.* Ratio est, quia auctor tradit rem cum omni jure, quod ipse habuit, sed præscriptio ab ipso bonâ fide in-

choata est pars juris, ergo. Econtra mala fides antecessoris etiam non nocet successoribus particularibus, quominus præscribere possit inchoando à propria possessione bonæ fidei per d. §. 8. *inst. L. 5. ff. de divers. temp. præsc.* Nocet tamen successoribus universali seu hæredi, ut licet ipse sit in bonâ fide, à se tamen præscriptionem inchoare non possit, nisi speciali & alioquàm hæreditatis titulo foret munitus *L. 11. Cod. de acq. poss. L. 11. ff. de divers. temp. præsc.* quod *Covarruv. Palao, Eng. n. 16. Schmaltzg.* aliique communiter ita intelligunt, ut ejusmodi hæres nec longissimo tempore præscribere possit; Ratio est, quia successor universalis in jure est eadem persona cum defuncto, succeditque in omnia jura & obligationes, ejusque possessio censetur eadem cum possessione antecessoris, ergo sicut hic nunquam potuisset præscribere, sic nec ejus hæres, Deinde hæres suscipit in se omnes obligationes defuncti, sed inter has est obligatio restituendi rem malâ fide possessam, ergo. Idque probabilius etiam tenet de hæde mediato seu hæredis hærede *Lug. n. 61.* nam sicut primus hæres suscipit in se omnes obligationes sui immediati antecessoris, sic & secundus sui antecessoris, nec propterea duplex fictio cadit in eandem personam, ut voluit *Covarr. Eng. Krim.* sed secundus hæres fictione juris representat solum immediatum antecessorem, cujus etiam obligationes susci-

18.

19.

10. suscipit, inter quas est obligatio restituendi malâ fide possessa à primo antecessore: attamen Prælati vel successori in beneficio non nocet mala fides antecessoris, quia non habet causam suam ab antecessore, sed ab electione Capituli vel collatione Superioris. *Panorm. Zoef. h. t. n. 14.* Nec mala fides Prælati nocet Capitulo in bonâ fide existenti *Rath. Eng. n. 17.* neque mala fides Procuratoris vel tutoris nocet Domino vel pupillo si uterque bonam fidem habuerit, & res ipsa non sit aliquo vitio reali v. g. furti affecta *L. 11. pro emptore L. 198. ff. de R. 7.*

21. QUÆR. IV. Quid circa titulum?

R. Seqq. 1. Per titulum hic intelligitur quævis causa habilis ad transferendum dominium, velut emptio, donatio, solutio debiti, legatum, hæreditas, res derelicta; unde habens ralem titulum in jure dicitur possidere pro emptore, pro donato, pro soluto, pro hærede, pro legato, 2. Titulus alius est *verus*, qui nullo substantiali vitio laborat, ut valida emptio, donatio; alius est *coloratus* seu apparens, qui occultâ laborat nullitate, ut si bonâ fide à Titio emisti agrum quem putabas esse Titii, cum tamen sit Caji. Alius est *existimatus*, qui prudenter creditur intervenisse, & tamen non intervenit, ut si ex hæreditate possideas rem, quæ à patre tuo dicitur esse empta, cum tamen empta non sit; alius denique est *presumptus*, quando nequi-

R. D. Fausen Pars I.

dem allegari potest determinatus titulus, sed ob longitudinem temporis præsumitur titulus intervenisse.

3. Ad præscriptionem non requiritur titulus verus, ut patet, quia hic se solo absque præscriptione dominium transfert, ut valida donatio. 4. In præscriptione brevis vel longi temporis 3. 10. vel 20. annorum debet allegari & probari posse certus titulus coloratus vel existimatus, ut clarum est ex *L. nullo Cod. de rei vindicat.* 5. In præscriptione longissimi temporis 30. vel 40. annorum ordinariè non est necesse allegare vel probare titulum, sed jura ex diuturnitate temporis titulum præsumunt, nisi jus commune præscribenti resistat, tunc enim non sufficit sola bona fides, sed insuper titulus allegari & probari vel de immemoriali tempore doceri debet, ut si quis contra Ecclesiam Parochialem præscribere velit decimas, præter possessionem 40. annorum oportet, ut doceat de titulo vel tempore immemoriali.

QUÆR. V. Quid circa possessionem? 23.

R. I. *Possessio* in genere est corporalis detentio vel insistentia rei, animo eam habendi ut suam; dico *corporalis*, quia rerum incorporalium v. g. jurium aut beneficiorum non est vera sed quasi possessio. 2. *Possessio* alia est *facti*, quâ insistitur, rei rei præscindendo an justè vel injustè; alia est *juris* quâ justè rei insistitur.

S

tur.

tur. Possessio facti iterum alia est *naturalis*, quâ quis corpore & animo insistit rei, alia *civilis*, quâ solo animo res tenetur, & si alius insistat facto & re. Qui detinent rem non ut suam sed nomine alterius ut depositarius, commodatarius, locatarius &c. non possident neque unquam præscribunt, sed ut quis possideat rem vel jus alienum, debet iis uti tanquam suis. 3. Vulgaris & recepta est juris regula, quod sine possessione non currat præscriptio. *c. 3. de R. 7. in 6.* Et quidem ad inchoandam præscriptionem concurrere debet possessio naturalis & civilis, ad complendam verò civilis sufficit, licet possessor naturali exciderit, veleam ex causa absentiae reliquerit, *L. 1. 6. §. 25. ff. de acq. possess.* Censetur tamen etiam civilis possessio seu animus possidenti amissus, si quis rem suam ab alio occupatam sciens & potens, præparatoria recuperationis non fecerit aut vacuum ad 10. annos reassumere neglexerit. *L. 37. §. 1. ff. de usurp. & usuc.* 4. Ad probandam possessionem continuam plerumque sufficit ostendere principium possessionis & possessionem pro præsentis, quia intermedia præsumitur, nisi probetur contrarium *L. 16. Cod. de prob. Paxford. Palao. Covarr. Reg. possess. p. §. 1.*

QUÆR. VI. Quale tempus à jure requiratur ad complendam præscriptionem?

24. 2. Varium requiri pro diversitate

rerum, nam aliqua præscribuntur tempore brevi hoc est triennio vel infra, alia tempore longo hoc est 10. vel 20. ann. alia tempore longissimo 30. vel 40. vel plurium annorum, alia denique tempore immemoriali juxta sequentes explicationes. 1. Res mobiles etiam ad Ecclesiam Romanam vel quamcunque spectantes cum titulo & bonâ fide præscribuntur triennio, sine titulo annis 30. ut ex jure probant *Covarr. Molin. Les. c. 6. n. 22. Laym. n. 13. Palao Pirh. n. 90.* quod tamen *Panorm. Hostiens. Petratom. 2. fol. 425.* non admittunt de rebus Ecclesiæ mobilibus valde pretiosis, has enim sicut in alienatione ita & in præscriptione dicunt comparari rebus immobilibus, eo quod præscriptio sit species alienationis *L. 28. ff. de n. s.* Ideoque volunt non præscribi nisi tempore longissimo cum titulo; excipiuntur etiam res mobiles furtivæ vel immobiles vi possessæ, quæ non nisi 30. annis præscribuntur, ut sup. dictum est: 2. Res immobiles (ad quas reducuntur census, redditus annui, usufructus, servitus, beneficia, jus patronatus, jus decimarum &c.) spectantes ad privatos præscribuntur cum titulo inter præsentis 10. inter absentes 20. sine titulo 30. annis, neque tunc attenditur, an præsentis vel absentes fuerint *L. 3. de præf. præsentis dicuntur, qui in eadem Provincia vel ut explicat Pirh. n. 59. qui in eadem civitate vel sub eodem regimi-*

ne,

ne, & clerici qui in eadem Diœcesi habitant, quod si quis partim absens partim præsens fuerit, tempus absentiae duplicari debet per *L. 12. & Auth. quod si quis C. de præsc. longi temp.* neque hoc tempus de momento in momentum sed de die in diem computari debet, ita ut ad completam præscriptionem sufficiat diem ultimum esse inchoatum, etsi necdum plenè sit elapsus, ut habet communior cum *Krimer n. 2393. 3.* Contra legem civilem præscribitur 10. contra legem Canonicam 40. annis, vel ut habet *Lugon. 94. & D. D. cit. Caf. 5. n. 16.* etiam decennio 4. Res immobiles & jura Ecclesiarum olim præscribebantur tricennio per textum & *Gloss. in c. 3. h. t.* modò regulariter 40. anni requiruntur, etiam cum una Ecclesia præscribit contra aliam *c. 4. 6. & 8. h. t.* quod etiam loquum habet in rebus hospitalium, causarum piarum, civitatum *Novel. III. c. 1. nov. 131. c. 6. de SS. Eccles. & DD.* communiter; dico regulariter, nam contra Ecclesiam Romanam hoc est Lateranensem & summum Pontificem, non admittitur nisi centenaria præscriptio, & contra Benedictinos ex privilegio Eugen. IV. sola sexagenaria, contra Mendicantes & Cistercienses in Hispania & per communicationem in superiori Germania sola centenaria à diversis Pontificibus concessa ut cit. juribus probant *Molin. Ilf. Engel n. 33.* & in hac longissimi temporis præscriptione non

requiritur titulus nisi jus resistat, vel sit vehemens præsumptio possessionem malà fide vel ex juris errore acquisitam, tunc enim necesse erit probare titulum apparenter justum per quem elidatur præsumptio malà fidei, vel probanda est præscriptio immemorialis. 6. *Immemorialis* 17. possessio tunc requiritur, quando jus commune resistit, & non adest titulus, nam immemorialis possessio inducit præscriptionem tituli, habetque vim privilegii in capace possessionis *c. 1. h. t.* estque maximæ autoritatis in jure nec comprehenditur statuto aut lege generalibus verbis prohibente præscriptionem per clausulam *non obstante præscriptione.* Dicitur autem possessio immemorialis, cujus initium excedit hominum memoriam, censetur autem excedere hominum memoriam, si excedat 100. annos, nec constet de ejus initio; 100. enim anni sunt finis vitæ hominis longævi *d. L. fin.* Unde differt à possessione centenaria, quod de ejus initio constet, ideòque si jus commune resistat, debet in centenaria allegari & probari titulus, quod non est opus in possessione immemoriali, de cujus initio non constat *Pirh. n. 127.* Neque obstat præscriptioni immemoriali, quòd ante 200. vel 300. annos alius possiderit, modò hujus possessionis memoria non existat, quod probari potest testimonio senum qui nunc vivunt, testanturque quod à 40. annis semper viderint, &

- à majoribus audiverint sic esse, quòd sit & semper fuerit communis opinio & fama de hoc facto, neque extet contrarii vel inirii memoria *Narr. Covarr. Molin. d. 76. n. 5. Mysf. obs. 30. 7.* Bona fisco jam incorporata tam mò-quàm immobilia non nisi longissimo tempore usucapiuntur §. *res fisci junct. a Gl. in st. de usuc.* Si verò fisco nondum sint incorporata, sed, eò quòd quis sine hærede mortuus sit, vacantia & fisco denunciata, quadriennio acquiruntur, *L. 1. C. de quadr. presc.* Si ob crimen fisco commissa sunt, quinquennio actio fisci extinguitur *c. 2. d. presc. in 6.* Excipe bona fisco Ecclesiastico commissa ob crimen hæresis, quæ contra Romanam Ecclesiam 100. contra alias 40. annis præscribuntur. 8. Delicta regulariter præscribuntur 20. annis non tantum quoad accusationem sed etiam ex communiore quoad inquisitionem, excipitur accusatio adulterii, lenocinij, & peculatus, quæ quinquennio eliditur *L. 5. C. ad L. Jul. L. 7. ff. ad L. 7. de peculat.* præterea aliqua crimina valde enormia ut læsæ Majestatis, parricidii nulla præscriptione extinguuntur *L. fin. ff. ad leg. Pomp. de parricid. L. 19. §. 1. ff. ad leg. Corn. de fals. L. 4. Cod. de apost.*
- QUÆR. VII. Quid sit dormire & interrumpi præscriptionem?
30. 1. *Dormire* dicitur præscriptio tunc, quando legitimè inchoata ob impedimentum superveniens suspenditur, & quiescit, ita ut remoto impedimento denuo procedat, postque tempus subsequens uniri cum præcedente deducto solum tempore intermedio inutili, sic dormit contra pupillum durante ætate pupillari, contra minorem durante minorennitate *L. 3. C. de presc. 30. vel 40. ann.* contra Ecclesiam sede vacante aut Præfato excommunicato, suspenso vel aliter agere impedito *c. 4. §. 15. b. t.* item tempore sævientis belli, grassantis contagionis, dum non est in loco, qui jus dicat, quia generaliter non valenti agere non currit præscriptio *c. 13. Caus. 16. q. 3. C. 10. b. t.* In his casibus etiam datur minorennibus, Ecclesiis aliisque ex causa reipublicæ absentibus, captivitate vel exilio detentis restitutio in integrum contra præscriptionem jam completam, idque quadriennio à die quo quis majorennis factus vel quo Ecclesiæ vel ei qui causâ reipublicæ, studiorum vel alio justo titulo absuit integrum fuit re intellectâ restitutionem petere *c. 1. §. 2. b. t. in 6. L. ult. Cod. de temp. in integ. restit.*
31. II. *Interrumpitur* præscriptio vel naturaliter vel civiliter, *naturaliter* interrumpitur, si aliquid desit ex requisitis substantialibus, purâ si desinat bona fides, aut jam cognoscatur non adesse titulus, qui adesse credebatur, vel denique amittatur naturalis & civilis possessio etiam per injuriam; D. D. in *L. naturaliter ff. de usurp. & usucap. Civiliter* interrumpi-

rumpitur per litis contestationem, hoc est uno judicialiter rem petente, altero negante, non verò per solam citationem *L. mota litis 26. Cod. de rei vindic.* unde possessor lite mota dicitur constitui in fictâ malâ fide, ita ut à die litis contestatæ nec fructus amplius lucretur, sed conservare, & actori, si obtineat, restituere teneatur *L. 8. §. 7. de usurp. L. certum. 22. C. de rei vindic.* quoad effectum

32. verò utriusque interruptiones duæ sunt notabiles differentia, prima quòd naturalis interruptio absolute respectu omnium adversariorum interrumpat præscriptionem text. & DD. in *L. 5. ff. de usurp. & usuc.* E-contra civilis interruptio tantum se habet respectu illius, qui litem movit, ideoque non obstante lite à Ca-jo motâ potest præscribi contra Titium *L. 2. C. 1. quibus res judicata.* 2da differentia est quòd possessio & præscriptio naturaliter interrupta de

novo inchoanda sit, civiliter autem interrupta tunc demum interrupta manet, si sententia condemnatoria contra possessorem sequatur, si verò possessor victoriam obtineat, vel per pactum aut transactionem à lite recessum sit, proinde tunc possessionis continuatio habetur ac si lis mota nunquam fuisset *Felin. Laym. Eng. L. c.* Si verò actor sponte à lite delistat, & instantia per lapsum tricennii perempta sit, is erit effectus interruptionis civilis, quod ad præscribendam ejusmodi actionem requirantur 40. anni à die, quo actor à lite delistit *l. ult. C. de præsc. 30. vel 40. ann.* Unde si intra illud tempus lis denuo ab actore vel ejus hæredibus moveatur & evincatur, res licet aliàs fuisset præscripta restitui debet *Eng. Krim. l. c. Pirb. n. 134.* hæc Theologo de præscriptione sufficiant, qui plura vellet legat citatos aliòsque Canonistas.

CASUS XXIV.

De Dominio Clericorum.

Desiderius Clericus dubitat. 1. An sit Dominus bonorum patrimonialium. 2. Quasi patrimonialium, & qua hæc. 3. Ecclesiasticorum necessariorum. 4. Superfluum. 5. 6. An hæc ex justitiâ sint eroganda in pauperes. 7. An ex iis possint ali pro-

les. 8. Solvi debita. 9. Quid si debita contracta sint culpabiliter. 10. An ex superfluis possint consanguinei ditari, ali in studiis. 11. An ornari Ecclesia aliàs satis ornata. 12. An Clericus plus sibi indulgere possit quia est ditior, nobilior &c. 13. An donatio ex superfluis sit valida, an obliget ad restitutionem.